

Katedra občanské výchovy a filosofie

Test k přijímacím zkouškám 2019 – navazující magisterské studium, varianta A

1. „Má-li mít nějaký poznatek objektivní realitu, tj. má-li se vztahovat k nějakému předmětu a jeho prostřednictvím získat význam a smysl, musí být možné, aby byl předmět nějakým způsobem *dán*. Bez toho jsou pojmy prázdné a člověk pomocí nich sice myslí, ale ve skutečnosti tímto myšlením nic nepoznal a pouze si hrál s představami. Dát si nějaký předmět, pokud to nemá být míněno opět jen zprostředkovaně, nýbrž má-li být bezprostředně znázorněn v názoru, neznamená nic jiného než vztáhnout jeho představu ke zkušenosti (ať už je skutečná, nebo i jen možná). Dokonce i prostor a čas, jakkoliv čisté jsou tyto pojmy od všeho empirického a jakkoli jisté také je, že jsou v myslí představovány plně a priori, by přesto neměly objektivní platnost, smysl a význam, kdyby jejich nutné použití nebylo ukázáno na předmětech zkušenosti. Jejich představa je dokonce pouhým schématem, které se vždy vztahuje k reproduktivní obrazotvornosti, jež vyvolává předměty zkušenosti, bez nichž by prostor a čas neměly žádný význam; a tak se to má se všemi pojmy bez rozdílu.“

(I. Kant, *Kritika čistého rozumu*)

Co je podmínkou toho, aby poznatky měly objektivní realitu?

- a) Vztahování představy poznávaného předmětu ke zkušenosti.
- b) Vztahování poznávaného předmětu k představivosti.
- c) Uplatnění apriorních kategorií prostoru a času.

2. „*Ono já myslím*, v protikladu vůči Descartově filosofii, v protikladu vůči Kantově filosofii, shledává nás samotné před tváří druhého a druhý je pro nás stejně jistý, jako jsme my sami. Proto člověk, který nachází přímo sebe sama prostřednictvím *cogito*, nalézá také všechny ostatní, a to jako podmínku své existence. Uvědomuje se, že nemůže být ničím (v tomto smyslu, v jakém se o někom říká, že je duchovní, že je zlý, že je žárlivý), ledaže ho za takového uznají ostatní. Toho, abych o sobě zjistil nějakou pravdu, se musím dobrat skrze druhého.“

J. P. Sartre v *Existencialismus je humanismus* tvrdí, že

- a) v „já myslím“ se deklaruje individuální identita.
- b) nalézt sebe sama mohou jenom nezávisle na druhých.
- c) prostřednictvím *cogito* nacházíme sebe sama a také všechny ostatní.

3. Klasifikace

„Obecné pojmy, vytvářené jednotlivými vědami axiomatically nebo na základě abstrakce, představují materiál umožňující reprezentaci, stejně jako jména reprezentují jednotlivé věci. Boje s obecnými pojmy je nesmyslný. Tím však o dignitě obecného není řečeno vše. Co je společné mnoha jednotlivinám nebo co se v jednotlivém stále opakuje, ještě dlouho nemusí být stabilnější, věčnější, hlubší než to zvláštní. Hierarchie obecných kategorií není zároveň hierarchií významnosti. V tom spočíval omyl eleatů a všech, kdo je následovali, především Platóna a Aristotela.

Svět je jedinečný. Pouhé opakování momentů, které se stále znovu a znovu vnucují jako tytéž, se podobá spíše marné a nutkavé litanii než vykupujícímu slovu. Klasifikace je podmínkou poznání, nikoli poznáním samým, a poznání pak opět rozpouští klasifikaci.“

(Adorno Th. W. – Horkheimer M., *Dialektika osvícenství*)

V čem spočíval omyl eleatů a všech, kdo je následovali?

- a) V tom, že obecné reprezentuje jednotlivé věci.
- b) V tom, že obecné samo o sobě nemusí mít větší význam než zvláštní.**
- c) V tom, že hierarchie obecných kategorií je nutná pro naše poznání světa.

4. „I když evropská věda nehledala pravdu toliko ve světě geometrickém, ale též (a vlastně především) ve světě reálném, byla pro ni v antice zušlechtěná geometrie vzorem hodným následování. V ní se totiž člověk dotýkal pravdy v její nejjasnější, to je do krajnosti vyostřené podobě – a tuto podobu tehdy geometrie pravdě přisoudila. Od té doby byla ostrost spojována s pravdou a stala se téměř příznakem opravdovosti vědy hledající pravdu během celého jejího putování evropskými dějinami.

Ostrostí ovšem nerozumíme toliko ostrost břitvy, ale chápeme ji v širokém významu toho slova jako do krajnosti vyhraněnou určitost, určenost, přesnost, zřetelnost, břítkost, nebo někdy i odpornost a podobně. Reálným světem rozumíme jisté doplnění a prodloužení světa poznávaného tělesnými smysly. Rozhodování o povaze tohoto doplnění a o tom, kam až toto prodloužení vede, však není předem jasně a nezpochybnitelně určeno tímto reálným světem.“

(Petr Vopěnka, *Meditace o základech vědy*)

Které z následujících tvrzení by bylo v rozporu s předchozím výkladem?

- a) Ve středověkém scholastickém myšlení byla ostrost spojována s pravdou.
- b) Teprve novověká evropská věda začala spojovat ostrost s pravdou.**
- c) V reálném světě antická geometrie pravdu nehledala.

5. „Pojetí disidentova života jako „životu v pravdě“ v Havlově pojetí zdůrazňuje mravní stránku jeho postoje, nedovoluje však vystihnout fakt, že se člověk disidentem stává z nejrůznějších pohnutek, i na základě náhody. V takových případech, jako je náhoda, pak nerozhoduje, zda se člověk rozhodl žít „v pravdě“, nýbrž zda je ochoten žít v konfliktu s politickou mocí. Výhodu našeho označení vidíme i v tom, že ostatní občany jednoduše neodsouvá do „životu ve lži“, nýbrž pouze mezi ty, kteří „ke konfliktu s politickou mocí ochotni nejsou“. A ti nemusí žít nutně „ve lži“.

Ochotu riskovat nalezneme u zločince i u disidenta. Rozdíl je však v tom, že zločinec většinou počítá s tím, že jeho čin bude utajen, disident naopak se svým jednáním vychází najevo. Z tohoto pohledu se disident nerodí z rozhodnutí k „životu v pravdě“. Ba ani „ochota žít v konfliktu“ nemusí být zpočátku, ale je to ona, která určuje průběh disidentova života. Na druhé straně je zřejmé, že do konfliktu někdo vstupuje prostě proto, že bez konfliktu včetně konfliktu s politickou mocí žít nemůže. Existují lidé, kteří mají konflikty za všech životních okolností a v každé situaci.“

(Petr Rezek, *Život disidentův jako „život v pravdě“?*)

Které z následujících tvrzení má oporu v předloženém úryvku?

- a) **Podle autora úryvku se disident od běžného občana nemusí odlišovat životem v pravdě.**
- b) Podle Václava Havla se disident liší od ostatních občanů pouze ochotou žít v konfliktu s politickou mocí.
- c) Podle autora úryvku se ochotou žít v konfliktu s politickou mocí liší disident od zločince.

6. „Obraz člověka jako svazku nezkrotných pudů začíná být spíše karikaturou než věrným portrétem. Ať již je role biologických pudů jakákoli, stále zde zůstává jiná otázka – proč je v různých sociálních strukturách různá frekvence výskytu deviantního chování. I dnes se máme tak jako dříve hodně co učit o procesech, jimiž sociální struktury navozují okolnosti, za nichž přestoupení společenských pravidel představuje „normální“ (tj. očekávatelnou) odpověď.“

(Robert K. Merton, *Studie ze sociologické teorie*)

Citát obsahuje tvrzení, že

- a) **deviantní chování je za určitých okolností normální.**
- b) pro pochopení jednání člověka je nejdůležitější porozumět jeho biologické podstatě.
- c) pro pochopení příčin deviantního chování je studium biologických pudů zcela zbytečné.

7. „Sociologie má znamenat vědu, která chce sociálnímu jednání porozumět pomocí výkladu, a tím ho kauzálně vysvětlovat v jeho průběhu i v jeho účincích. „Jednání“ má přitom znamenat lidské chování, tehdy a potud, pokud jeden nebo více jednajících spojují toto chování se subjektivním *smyslem*. „Sociální“ jednání má však znamenat takové jednání, které se svým smyslem míněným jedním nebo více jednajícími vztahuje k chování *jiných* a na základě toho se orientuje ve svém průběhu.“

(Jan Jandourek, *Průvodce sociologií*)

Citát obsahuje tvrzení, že

- a) sociologie rozhodně není normální, protože se zabývá subjektivním lidským jednáním.
- b) každé jednání je zároveň sociálním jednáním.
- c) **rozdíl mezi chováním a jednáním spočívá v tom, že jednání se pojí se smyslem.**

8. „Ačkoli byl můj výzkum zaměřen na gender, nemohla jsem si nepovšimnout dalších os nerovnosti, které strukturují život ve škole i v jednotlivých třídách. Na první pohled je zřejmé, že dominantní strukturující kategorií je ve škole věk. Děti jsou na základě věku rozděleny do tříd a všichni žáci a žákyně jsou podřízeni dospělým vyučujícím. Věk je stejně jako gender kategorií, která je v každodennosti vnímána jako biologicky determinovaná. Obě tyto kategorie jsou významné z hlediska alokace zdrojů a moci ve společnosti. V této části textu chci ukázat na paralely ve způsobu, jakým jsou věk a gender konstruovány.“

Lucie Jarkovská

Na základě uvedeného textu lze tvrdit, že:

- a) Věk a gender jsou totéž, protože obojí je stejně konstruováno a obojí hraje ve škole významnou roli.
- b) Věk je biologicky determinován.
- c) **Věk a gender strukturují rozdělení moci a statků a přístup k nim.**

9. Ústava ČR

Čl. 2

- (1) Lid je zdrojem veškeré státní moci; vykonává ji prostřednictvím orgánů moci zákonodárné, výkonné a soudní.
- (2) Ústavní zákon může stanovit, kdy lid vykonává státní moc přímo.
- (3) Státní moc slouží všem občanům a lze ji uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon.
- (4) Každý občan může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá.

Lze vůbec (s ohledem na odst. 4) stanovit občanovi povinnost prováděcím právním předpisem, a pokud ano, může jít o povinnost, kterou zákon, na jehož základě je prováděcí právní předpis vydán, nepředpokládá?

- a) Prováděcí právní předpis může ukládat novou povinnost, je-li k tomu dán souhlas vládou ČR.
- b) Prováděcí právní předpis může konkretizovat povinnosti uložené zákonem, nikoli však uložit povinnosti jdoucí nad rámec zákona.**
- c) Povinnosti mohou být ukládány a konkretizovány výlučně zákonem, prováděcí předpis nemá postačující právní sílu na uložení povinnosti.

10. „Nejpodstatnější je, že trhy nikdy nebyly příliš dobré v dosahování svižných strukturálních proměn vlastními silami. Kupříkladu přechod od zemědělství k průmyslové výrobě nebyl ani zdaleka hladký, ba právě naopak jej doprovázela výrazná vyšinutí sociálních vazeb a Velká hospodářská krize.

Tentokrát tomu není jinak, ale v některých ohledech by mohlo být hůře: oblastmi, které by měly růst, odrážejíce touhy a potřeby občanů, jsou služby jako vzdělávání a zdravotnictví, které jsou tradičně a z dobrých důvodů veřejně financované.“

(Joseph Stiglitz, profesor Kolumbijské univerzity v New Yorku. Použitý text: [Ekonomi.ihned.cz](http://ekonomi.ihned.cz) dne 20. 2. 2014, Vyvolaná stagnace)

Uvedený text cituje výroky, které pronesl obhájce

- a) liberální ekonomické teorie
- b) keynesiánské ekonomické teorie**
- c) teorie veřejné volby

Katedra občanské výchovy a filosofie

Test k přijímacím zkouškám 2019 – navazující magisterské studium, varianta B

1. „V realitě jako takové žádné opakování není. Není to proto, že je vše odlišné, naprosto ne. I kdyby ve světě bylo všechno absolutně stejné, v realitě žádné opakování není, protože se děje jen v momentě. Kdyby byl svět namísto samé krásy naplněn pouze stejně velkými a stejnými balvany, nebylo by to opakování. Po celou věčnost bych v každém momentě viděl balvan, ale nepadla by otázka, zda to je tentýž, který jsem viděl dříve. V idealitě samé žádné opakování není, neboť idea je a zůstane stejná a jako taková se opakovat nedá. Když se idealita a realita spolu setkají, objeví se opakování. Když například v momentě něco vidím, přihlásí se idealita a chce vysvětlit, že se jedná o opakování. Zde je protimluv, neboť to, co je, je zároveň i jiným způsobem. Že vše vnější je, vidím, ale v témže okamžiku to spojuji s něčím, jež také je, s něčím, co je totéž a zároveň chce vysvětlit, že to druhé je totéž. Zde je zdvojení, zde je otázka po opakování. Idealita a realita se tedy srazí – v jakém médiu? V čase? To není možné. Ve věčnosti? To je nemožné. V čem tedy? Ve vědomí, jež je protimluv.“

Podle Kierkegaarda je vědomí protimluv, protože

- a) neexistuje
- b) na jeho půdě pomíjí to, co je v realitě věčné a zůstává to, co v idealitě pomíjí
- c) na jeho půdě zůstává to, co v realitě nezůstává a pomíjí to, co v idealitě nepomíjí**

2. „Opuštění oběti kvůli sebezáchovné racionalitě není směnou o nic méně, než jí byla oběť. Identicky trvajícím Já, které vzniká při překonání oběti, se však bezprostředně stává pevným, zkamenělým obětním rituálem, jímž člověk slaví sám sebe tím, že klade své vědomí proti přírodní souvislosti... V třídních dějinách v sobě nepřátelství Já vůči oběti zahrnuje oběť Já, neboť bylo zapláceno popřením přírody v člověku kvůli panství nad mimolidskou přírodou i nad jinými lidmi.“

(Adorno, Th. W. – Horkheimer, M., Dialektika osvícenství)

Čím je zaplácen vznik identicky trvajícím Já?

- a) popřením svého Já
- b) popřením přírody v člověku**
- c) popřením racionality

3. „Potřebu filosofie je možno blíže určit tak, že zatímco má duch jakožto cítící a nazírající za předmět smyslové věci (jako fantazie obrazy a jako vůle účely atd.), uspokojuje v protikladu či alespoň na rozdíl od těchto forem svého jsoucna a svých předmětů i svou nejhlubší niternost, totiž myšlení, a získává myšlení za svůj předmět. Tak dochází duch k sobě samému, a to v nejhlubším smyslu slova, protože jeho principem, jeho ryzí samostí je myšlení. Při tomto jeho konání se ale stává, že se myšlení zaplétá do rozporů, tj. ztrácí se v pevné neidentitě myšlenek, takže nedosahuje samo sebe, ale zůstává vězet ve svém opaku.“

(Hegel, G. W. F., Malá logika)

V čem spočívá uspokojování potřeby filosofie?

- a) v překonávání rozporů
- b) v zaměřování se na samotné myšlení**
- c) v neidentitě myšlení

4. „Úzkost není nálada jako ostatní, nýbrž je to základní nálada; to znamená, že všechny ostatní nálady dává teprve pochopit a ve všech ostatních je spoluobsažena, i když ne jen tak, že všechny ostatní jsou úlevou od ní, odvratem, útekem před ní, reakcí na ni. Má funkci odhalovat nám svět, stavět nás tímto zvláštním způsobem do světa, totiž tak, že v jistém smyslu se nedá jít za tuto náladu dále. Jsme tady jakoby na dně.

Touto úzkostí nemíníme častou úzkostlivost, jež patří k bázlivosti. Úzkost je zásadně odlišná od bázně. Bojíme se vždy nějakého určitého nás obklopujícího jsoucna, události, která se odněkud k nám blíží, a zároveň se bojíme něčeho určitého, o existenci, o postavení, o zdraví, o život apod....“
(Cit. z Jan Patočka: Úvod do fenomenologické filosofie)

Autor zastává názor, že:

- a) úzkost a bázeň vyjadřují stejné existenciální rozpoložení člověka
- b) úzkost je základní naladění existence, díky němuž se nám otevírá svět**
- c) úzkost je výrazem obavy z něčeho konkrétního

5. „Tak jako teprve hudba probouzí smysl člověka pro hudbu, jako nemá pro nemuzikální ucho ani ta nejkrásnější hudba žádný smysl, jako mu není žádným předmětem, protože můj předmět může být jen potvrzením jedné z mých bytostných sil, může být tedy pro mne jen takový, jaká je má bytostná síla jakožto subjektivní schopnost pro sebe, protože smysl nějakého předmětu pro mne... sahá právě jen tak daleko, kam až sahá můj smysl, proto smysly společenského člověka jsou jiné smysly než člověka nespolečenského.“

(K. Marx, Ekonomicko-filosofické rukopisy)

Určitý předmět, jako je např. hudba, získává podle uvedeného autora smysl tehdy, když tu je

- a) jemu odpovídající bytostná síla člověka**
- b) jemu odpovídající smyslový orgán
- c) jemu odpovídající rozumová schopnost

6. „Hranice je však podstatně i nebytím jiného, a tak něco zároveň je v důsledku své hranice. Když něco je ohraničující, degraduje se sice na to, že samo je ohraničené, jenomže jeho hranice jako zánik bytí jiného v něm je sama zároveň jenom bytím něčeho; něco je pouze prostřednictvím hranice tím, čím je, v ní má svou kvalitu. – Tento vztah projevuje navenek to, že hranice je jednoduchou, čili první negací, zatímco jiné je zároveň negací negace, bytím něčeho v sobě.

Tedy něco jako bezprostřední jsoucno je hranicí vůči jinému něčemu, ale svoji hranici má v sobě samém a je něčím na základě jejího zprostředkování. Tato hranice je však i jeho nebytím. Je zprostředkováním, v důsledku něhož něco a jiné je i není.“

(Citace z G. W. F. Hegel: Logika jako věda)

Podle autora textu

- a) hranice určuje pouze věc samu
- b) hranice pouze odděluje věc od jiné věci
- c) hranice určuje věc a její negaci**

7. „Víra se nachází na cestě svobody, jež není absolutní ani prázdnu svobodou, nýbrž se **zakouší** jakožto možnost nepřicházení sebe samé a darování si sebe samé. Jen svobodou se ujišťuji o transcendenci. Svobodou dosahuji sice bodu nezávislosti na celém světě, a to právě prostřednictvím vědomí radikální vázanosti na transcendenci. Neboť nejsem skrze sebe sama.

Pověra naproti tomu vzniká na cestě přes objekt, přes něco jako obsah víry, jakož i přes domnělé vědění svobody. Tak je moderní formou pověry třeba psychoanalýza jakožto světový názor a pavědecká medicína, která si svobodu člověka činí domnělým předmětem výzkumu.“

Karl Jaspers v díle *Filosofická víra* zastává názor, že

- a) svoboda znamená nezávislost na světě a Bohu
- b) svoboda je cestou víry, v ní se ujišťuji o transcendenci**
- c) svobodu lze učinit předmětem výzkumu

8. „Prvním plodem (sociologické) imaginace – a současně první lekcí sociologie, která ji ztělesňuje – je myšlenka, že jednotlivec může pochopit vlastní zkušenosti a ovlivňovat svůj osud pouze tehdy, zjistí-li své místo v tomto období, že může poznat své životní možnosti, jen když si uvědomí možnosti všech individuí ve stejných okolnostech. Je to v mnoha směrech hrozné i skvělé poučení.“

(C. Wright Mills)

Na základě tohoto úryvku **nemůžeme říci**, že

- a) člověk rozpoznává svoje možnosti pomocí druhých
- b) lidská společnost je složená z atomizovaných jedinců**
- c) pochopení vlastního života je závislé na sociálním životě

9. „Žádný příbuzenský systém nesdružuje do příbuzenského okruhu určitého muže či ženy všechny lidi, s nimiž je geneticky spřízněn či spřízněna.“

(R. F. Murphy)

Na základě tohoto úryvku **nemůžeme říci**, že

- a) příbuzenství se týká genetických i sociálních vztahů mezi lidmi
- b) příbuzenství vyjadřuje pouze pokrevní vazby mezi lidmi**
- c) genetická fakta definují příbuzenské systémy spolu s jinými fakty

10. Zákon o rodině (vyživovací povinnost rodičů k dětem je samozřejmá)

§88

(1) Předci a potomci mají vzájemnou vyživovací povinnost.

(2) Pokud potomci nemohou své vyživovací povinnosti dostát, přechází tato povinnost na předky. Příbuzní vzdálenější mají vyživovací povinnost, jen nemohou-li tuto povinnost plnit příbuzní bližší.

(3) Stanoví-li soud výživné pro nezletilé dítě, platí ustanovení §85 a obdobně.

§89

Je-li několik povinných, kteří jsou příbuzní v témže stupni, plní každý z nich vyživovací povinnost takovým dílem, jaké odpovídá poměru jeho schopností, možností a majetkových poměrů k schopnostem, možnostem a majetkovým poměrům ostatních.

Nejsou-li prarodiče schopni se o sebe postarat a rodiče již nežijí, syn nežijících rodičů

- a) má vyživovací povinnost ke svým prarodičům ze zákona.**
- b) má vyživovací povinnost ke svým prarodičům pouze morální.
- c) nemá vyživovací povinnost k prarodičům; je však nutné, aby o situaci informoval příslušné orgány sociální péče.

Katedra občanské výchovy a filosofie

Test k přijímacím zkouškám NMGr. 2019

1. „Reflexe znamená v první řadě překročení izolované určitosti a také její vztahování, jímž je sice zasazena do nějakého poměru, nicméně si zachovává svou izolovanost. Naproti tomu dialektika je takovým imanentním překračováním, v němž se projevuje jednostrannost a omezenost rozvažovacích určení ve své pravé podobě, totiž jako negace těchto určení. Veškeré konečno záleží v tom, překonávat sebe samo. Dialektično je tedy hybnou duší vědeckého postupu a jediným principem, jímž se do obsahu vědy dostávají imanentní souvislost a nutnost.“

(Hegel: Malá logika)

- a) V dialektickém myšlení se ruší konečnost konečných určení tím, že se stvrzuje.
- b) Reflexe je vyšším stupněm poznání než dialektika.
- c) Reflexe překračuje rozum.

2. „Svatost v plném smyslu slova je tedy kategorie složená. Skládá se ze složek racionálních a ze složek iracionálních. Po obou stránkách však – a to musíme tvrdit proti každému senzualismu a evolucionismu – je to čistě kategorie a priori. Racionální ideje absolutna, dokonalosti, nutnosti a bytnosti a též ideu dobra jako objektivní hodnotu s objektivně závaznou platností nelze vyvodit ze žádného smyslového vjemu. Ideje posvátna a jim odpovídající pocity jsou stejně jako racionální kategorie jen a jen čistými idejemi a city a náleží jim znak, který přiznal Kant „čistým“ pojmům a „čistým“ pocitům.“

(Rudolf Otto: Posvátno)

Vztah k Bohu je podle Rudolfa Otta

- a) neodvoditelný ze zkušenosti
- b) společenským konstruktem
- c) čistým pojmem

3. „Všichni lidé od přirozenosti touží po vědění. Známkou toho je záliba v smyslových vjemech, v nichž si libují pro ně samy, aniž hledí k jejich potřebě... Živé bytnosti se rodí se schopností vnímat. Ale u jedněch z vnímání nevzniká paměť, u druhých ano; proto jsou rozumově zdatnější a učenlivější než ty, jež si nemohou nic pamatovat. Rozumní, ale bez schopnosti učit se, jsou živočichové, kteří nemohou slyšet zvuky, jako například včela a je-li ještě jiný takový druh živočichů. Avšak ti, kteří mají paměť a nadto ještě tento smysl, mají také schopnost učit se.“

(Aristotelés: Metafyzika)

Co je podle tohoto citátu podmínkou schopnosti učit se?

- a) všechny smysly
- b) paměť a rozum
- c) sluch a paměť

4. „Přirozeným světlem je pak zjevné, že v účinné a celkové příčině musí být přinejmenším tolik, kolik je v jejím účinku. Neboť, ptám se, odkud může účinek brát svou realitu, ne-li z příčiny? A jak by mu ji jeho příčina mohla dát, kdyby ji neměla také? Z toho však plyne, že z ničeho nemůže vzniknout něco, a také, že něco dokonalejšího (to jest něco, co v sobě obsahuje více reality) nemůže vzniknout z něčeho méně dokonalého. A to zřetelně platí nejen o těch účincích, jejichž realita je aktuální čili formální, ale také o idejích, u nichž se uvažuje pouze předmětná realita.“

(Descartes: Meditace o první filosofii)

Descartes v tomto textu říká, že:

- a) realitu nelze odvozovat z příčiny
- b) předmětnou realitou je reálný předmět
- c) příčina předmětné reality musí být přinejmenším stejně reálná jako tato realita**

5. „Potřebu filosofie je možno blíže určit tak, že zatímco má duch jakožto cítící a nazírající za předmět smyslové věci (jako fantazie obrazy a jako vůle účely atd.), uspokojuje v protikladu či alespoň na rozdíl od těchto forem svého jsoucna a svých předmětů i svou nejhlubší niternost, totiž myšlení, a získává myšlení za svůj předmět. Tak dochází duch k sobě samému, a to v nejhlubším smyslu slova, protože jeho principem, jeho ryzí samostí je myšlení. Při tomto jeho konání se ale stává, že se myšlení zaplétá do rozporů, tj. ztrácí se v pevné neidentitě myšlenek, takže nedosahuje samo sebe, ale zůstává vězet ve svém opaku.“

(Hegel: Malá logika)

V čem spočívá uspokojování potřeby filosofie?

- a) v překonávání rozporů
- b) v zaměřování se na samotné myšlení**
- c) v neidentitě myšlení

6. „Ekonomická divergence mezi Německem a jihem Evropy, tedy zeměmi jako Itálie, Řecko, Portugalsko a Španělsko, souvisí s rostoucím hospodářským propojením uvnitř rozšířené EU a zejména mezi Německem a střední a východní Evropou.“

(P. Ther)

Na základě tohoto úryvku můžeme říci, že:

- a) Jih Evropy je sužován podobnými problémy jako některé země střední a východní Evropy.
- b) Ekonomická integrace v rámci Evropské unie stírá všechny rozdíly mezi jejími členskými státy.
- c) Integrace východoevropských zemí do EU hospodářsky vzdálila Německo Španělsku.**

7. „Nejpodstatnější je, že trhy nikdy nebyly příliš dobré v dosahování svižných strukturálních proměn vlastními silami. Kupříkladu přechod od zemědělství k průmyslové výrobě nebyl ani zdaleka hladký, ba právě naopak jej doprovázela výrazná vyšínutí sociálních vazeb a Velká hospodářská krize. Tentokrát tomu není jinak, ale v některých ohledech by mohlo být hůře: oblastmi, které by měly růst, odrážejíce touhy a potřeby občanů, jsou služby jako vzdělávání a zdravotnictví, které jsou tradičně a z dobrých důvodů veřejně financované.“

(Joseph Stiglitz)

Uvedený text cituje výroky, které pronesl obhájce

- a) liberální ekonomické teorie
- b) keynesiánské ekonomické teorie**
- c) teorie veřejné volby

8. „Žádný příbuzenský systém nesdružuje do příbuzenského okruhu určitého muže či ženy všechny lidi, s nimiž je geneticky spřízněn či spřízněna.“

(R. F. Murphy)

Na základě tohoto úryvku **nemůžeme říci**, že:

- a) příbuzenství se týká genetických i sociálních vztahů mezi lidmi
- b) příbuzenství vyjadřuje pouze pokrevní vazby mezi lidmi**
- c) genetická fakta definují příbuzenské systémy spolu s jinými fakty

9. „Prvním plodem (sociologické) imaginace – a současně první lekcí sociologie, která ji ztělesňuje – je myšlenka, že jednotlivec může pochopit vlastní zkušenosti a ovlivňovat svůj osud pouze tehdy, zjistí-li své místo v tomto období, že může poznat své životní možnosti, jen když si uvědomí možnosti všech individuí ve stejných okolnostech. Je to v mnoha směrech hrozné i skvělé poučení.“

(C. Wright Mills)

Na základě tohoto úryvku **nemůžeme říci**, že:

- a) člověk rozpoznává svoje možnosti pomocí druhých
- b) lidská společnost je složena z atomizovaných jedinců**
- c) pochopení vlastního života je závislé na sociálním životě

10. „Je naprosto žádoucí, aby každý mladý muž a žena, bez ohledu na příjem svých rodičů, společenské postavení, místo bydliště nebo rasu měl možnost dosáhnout vyššího vzdělání – za předpokladu, že je ochoten za ně zaplatit, ať už okamžitě, nebo později z vyššího příjmu, který mu nebo jí umožní později vyšší vzdělání.“

(Milton Friedman: Svoboda volby)

Uvedený výrok pronesl obhájce:

- a) liberální ekonomické teorie**
- b) keynesiánské ekonomické teorie
- c) teorie nerovnováhy